

LL/LA/HHM

14.9.2022

Eduskunnan Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta sekä

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Kirjallinen lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi välttämättömän terveydenhuollon ja kotihoidon turvaamisesta työtaistelun aikana

Lääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausua yllä otsikkoasiassa olevasta hallituksen esityksestä. Lääkäriliitto nostaa erityisesti esiin vastuukysymyksen suojelutyönä tehtävän työn näkökulmasta.

Kunnissa ja kuntayhtymissä työskentelevät lääkärit ovat pääsääntöisesti kaikki viranhaltijoita, joilla on velvollisuus tehdä suojelutyötä työnantajan määräykseen perustuen. Suojelutyövelvollisuudesta säädetään kunnan ja hyvinvointialueen virkaehtosopimuksista annetun lain 12 §:ssä. **Viranhaltijoiden suojelutyövelvoite on lakiin perustuen laaja, joten viranhaltijoiden oikeusturvaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.**

4 § Työtehtävien ja työskentelypaikan muuttaminen

Lakiluonnoksen 4 §:ssä säädettäisiin siitä, että pykälän muiden edellytysten täyttyessä henkilön on tehtävä työnantajan määräämiä **muita ammattitaitoan** vastaavia tehtäviä.

Pykälän 1 momentissa on todettu työnantajan mahdollisuus määrätä ammattihenkilö suorittamaan tavanomaisten työtehtäviensä lisäksi tai sijasta **muita ammattitaitoan vastaavia tehtäviä**, jos se on välttämätöntä asiakkaan tai potilaan hengen vaarantumisen tai terveyden tai välttämättömän huolenpidon vakavan vaarantumisen estämiseksi. Momentin perustelut jatkuvat siten, että ammattihenkilö ei saisi suorittaa sellaisia tehtäviä, joihin hänen **koulutuksensa ja ammattitaitonsa ei anna riittäviä edellytyksiä**. Määrättäessä henkilö uusiin tehtäviin, on työnantajan selvitettävä, mitä tehtäviä työntekijä on kykenevä tekemään. Lääkäriliitto korostaa myös, että Terveystieteiden ammattihenkilölain (559/1004) 2 §:n 2 momentissa nostetaan erikseen esiin koulutus, kokemus ja ammattitaito.

Lääkäriliiton tiedossa on, että hoitohenkilökunnan vaje ja puuttuva suojelutyö esim. teho-osastoille tarkoittaa sitä, että työnantajat antavat lääkäreille suojelutyömääräyksiä. Lääkäriliitto painottaa mahdollisten määräysten antamisessa erityisesti sitä, että työnantajien on huomioitava ja varmistettava jokaisen lääkärin osaaminen/ammattitaito tehtävään hyvissä ajoin ennen määräyksen antamista, mikäli annettu tehtävä/toimenpide ei kuulu lääkärin tavanomaisiin virkavelvollisuuksiin.

Lääkärien ja hoitajien tehtävät ja koulutus poikkeavat merkittävästi toisistaan eikä lääkärin koulutus tuo pätevyyttä kaikkeen hoitajan työhön. Esimerkiksi ja erityisesti teho-osastolla työskentelevien hoitajien työnkuvaan kuuluu erityistä osaamista vaativia tehtäviä, kuten erilaisten hoidossa käytävien laitteiden käyttö, joihin lääkäriellä ei ole osaamista/ammattitaitoa joko lainkaan tai on vain osittain tai jokin muu välttämätön edellytys

tehtävän/toimenpiteen suorittamiselle puuttuu tai on vaillinainen. Kuten esityksessäkin on tuotu esiin, tällaiseen, erityisosaamista vaativaan tehtävään pätevytyminen edellyttää erityistä kouluttautumista eikä hallituksen esityksessä tarkoitettu perehdyttäminen tehtävään tuo riittävää ammattitaitoa tehtävän suorittamiseen potilasturvallisuutta vaarantamatta.

Lisäksi saman 4 § perusteluissa on todettu, että määrättäessä henkilö uusiin tehtäviin, on työnantajan selvitettävä, mitä tehtäviä työntekijä on kykenevä tekemään. **Tältä osin Lääkäriliitto esittää, että perusteluihin lisätään ajanmääre ”hyvissä ajoin”.** Tämä on tärkeää siksi, että lääkäriillä olisi tosiasiallinen mahdollisuus ilmoittaa osaamisensa rajoista.

Lisäksi erillisenä mainintana on täsmennettävä, että mikäli lääkäriillä ei ko. osaamista ole, suojelutyömääräystä ei ole mahdollista antaa ko. henkilölle. Mahdollisuus tilanteeseen, jossa lääkäri veloitetaan tekemään suojelutyötä tehtävässä, johon hänellä ei tosiasiallisesti ole riittävää osaamista, **on selkeästi suljettava pois.** Lääkäriillä on voitava olla mahdollisuus tosiasiallisesti myös kieltäytyä työstä, johon hänellä ei ole riittävää osaamista. Tilanne, jossa lääkäri veloitetaan tekemään työtä, johon hänellä ei ole tosiasiallista pätevyyttä, johtaa kohtuuttomuuteen lääkärin kannalta. Potilaan tulee voida olettaa, että häntä hoidetaan asianmukaisella ammattitaidolla. Lääkärin itsensä kannalta on lisäksi kohtuutonta asettaa hänet tilanteeseen, jossa puuttuvan ammattitaidon vuoksi hänellä on suurempi alttius virheisiin.

Lääkärien vastuu potilasvahinkotilanteessa on laaja jo nykyisin, joten suojelutyövelvoite edellä esitetystä tilanteesta johtaisi lääkärin kannalta kohtuuttomaan tilanteeseen oikeusturvan näkökulmasta.

Lääkäriliitto esittää lakiin lisättäväksi, ettei lääkäriä saa laittaa henkilökohtaiseen vastuuseen hoidossa tapahtuvasta virheestä tai vahingosta tässä lausumassa esiintyneiden kaltaisissa tilanteissa, mikäli lääkäri **a) tilanteen pakottamana tai b) työnantajan määräämänä** suorittaa kyseisen tehtävän. Lain perusteluissa tulee myös käydä ilmi, miten lääkärin tulee ilmaista osaamisensa riittämättömyys.

Lääkäriliitto korostaa, että osaaminen ja ammattitaito on merkittävä asia erityisesti potilasturvallisuuden mutta myös lääkärin oikeusturvan näkökulmasta.

Kunnioitavasti
Suomen Lääkäriliitto

Niina Koivuviita
puheenjohtaja

Laura Lindholm
neuvottelujohtaja